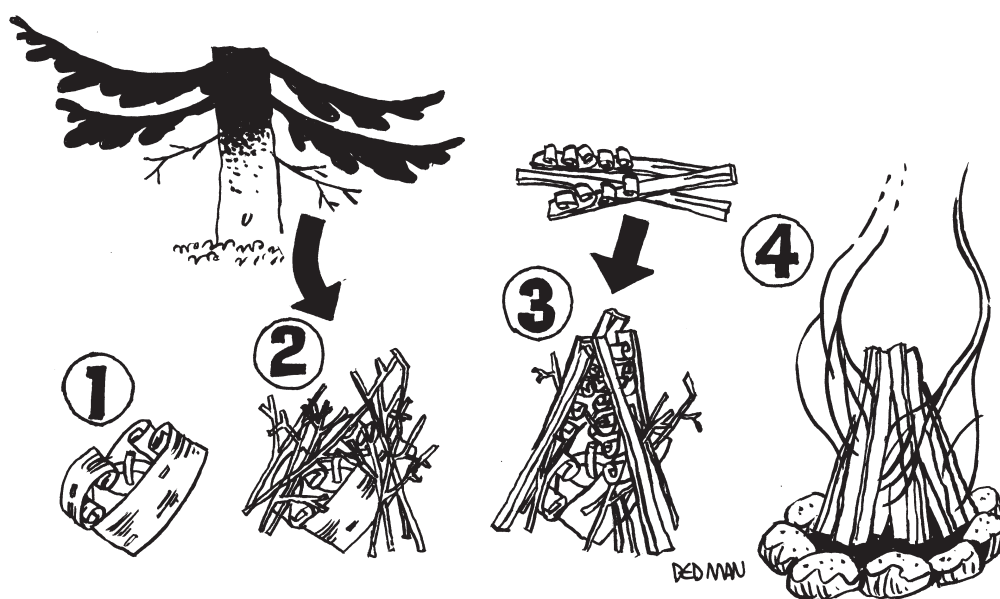
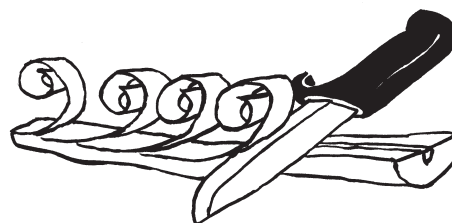

1.9 Litt om bål

Å tenne opp et bål

Å tenne opp bål i regnvær kan i første omgang virke litt vanskelig, men når vi vet hva naturen kan by på av tørr opptenningsved, og vi smører oss med litt tålmodighet, går det som regel bra.

1. Samle sammen en god del ved og hugg den opp i små og mellomstore kubber. Store kubber brenner dårlig og lager mye røyk om de ikke er meget tørre.
2. Når dere har nok ved for en stund, samler dere opptenningsved:
 - * Tørre kvister på skjørtegraner.
 - * Never: Når vi tar never fra bjørketrærne, må vi være ytterst forsiktige med kniven, skjær kun i neveren og ikke i det grønne laget innenfor, da opphører transporten av sukker og andre organiske stoffer, og treet kan dø. Det greieste er å rive av løs never med hendene.
 - * Tyrifliser fra stubber: I furuskog står det ofte igjen stubber fra tynning og hogst, hugg litt i dem og lukt, er det gamle furutrær, lukter det tyri lang vei og tjæra i tyria tar fort fyr!
 - * Vedfliser spikket som «fjær» (se figur).
 - * Tynne fliser av tørr ved (f. eks. tørrgran).
3. Legg neveren i en liten haug med kvister fra skjørtegrana over, still opp fliser av tyri/ tynne fliser/fjærfliser som en lavvo rundt neveren og kvistene. La det være en liten åpning mot vindretningen der dere kan tenne på.
4. Sitt foran tennåpningen med ryggen mot vinden og tenn på neveren underst. Blåser det litt, kan dere bruke to fyrstikker samtidig eller ha med et stearinlys.
5. Når det har tatt fyr, må dere mate bålet med fliser og småved ofte slik at stadig nytt materiale kan ta fyr, men pass på å ikke kvele flammene. Bålet må være åpent og luftig slik at det kommer til nok luft.

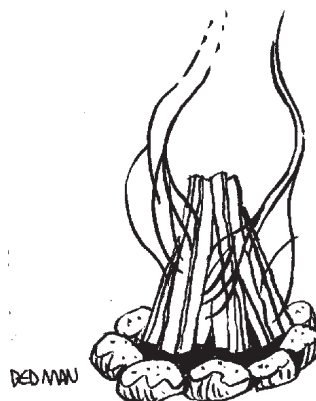

Forskjellige typer bål

Ulike typer bål gir ulike mengder lys, varme og glør. Etter hvert finner man ofte sin egen form som man liker best, men da må man prøve noen ulike former først. Her har vi bare tatt med et par typer, og ofte kombinerer vi dem som vist på figurene.

Pyramidebålet

Dette er det bålet de fleste er vant til. Det beste er om man bruker så tørr ved som mulig. Fuktig ved kan tørkes i utkanten av bålet. Etter å ha fått fyr på bålet legger man på med pinner (kubber) av økende størrelse. Bålet egner seg fint til grilling og koking, som varmekilde og hygge.

Pagodebålet

Denne bålformen krever mye trevirke, men til gjengjeld gir den mye lys og varme. Ønsker man mye glør fort, er dette den rette båltypen! Vi bygger rett og slett en pagode utenpå pyramidebålet og tenner på nederst.

Vinterbålet eller opp-ned-bålet

Om vinteren kan vi enten grave oss ned til grunnen (og det kan være en stor jobb hvis det er mye snø) eller vi kan lage bålet på en ildflåte. Ildflåten lages ved å legge ved tett i tett i flere lag vinkelrett oppå hverandre. De nederste lagene kan godt være av fuktig ved, mens de helt øverste lagene bør være av tørr ved. Hvor høy ildflåten skal være, kommer an på hvor lenge bålet skal brenne. Ideelt sett skal vi ikke legge på ny ved på dette bålet, men bruke det til det har brent ned. Bålet brenner godt og lenge. Det egner seg godt til matlaging, men gir dårlig med glør.

Forsiktighetsregler ved bruk av bål

Det kan være greit å ha noen retningslinjer å forholde seg til når vi brenner bål, slik at alle har samme oppfatning av hva som er lov og ikke lov, og hva som bør gjøres før og etter bålet er i bruk:

- Det er forbudt å brenne bål i eller i nærheten av skogsmark i perioden 15. april til 15. september, også til andre tider kan det være tørt og skogbrannfare.
- Ha vann i nærheten.
- Hvis det ikke er opparbeidet bål plass fra før, så lag bålet slik at det kan fjernes helt i etterkant.
- Lag ikke større bål enn nødvendig.
- Pinner, vedkubber etc. som har tatt fyr, skal ikke tas ut igjen.
- Vær nøye med å slukke i god tid før dere går, gjerne mer enn dere tror.
- Kommer ilden ut av kontroll, kan den slukkes med vann eller ved å slå med kraftig granbar, ullpledd eller en tjukk ullgenser.

